

LA AURORA

Semanario Bilingüe.—Se publica los sábados

PRECIOS DE SUSCRIPCIÓN

En las Baleares . . . 1'00 peseta trimestre.
En las provincias . . . 1'50 " "
Extranjero . . . 2'00 " "

REDACCIÓN Y ADMINISTRACIÓN

AMADOR N.º 22. MANACOR

Anuncios y comunicados á precios convencionales

PUNTOS DE SUSCRIPCIÓN

En la Administración de este periódico.

Parla en Revenjoli. Escoltau y cireu.

GALLETES

N' haurem d' arrambar unes quantes a n-es radicals i revolucionaris de tot pelatje perque s' ho tener massa gonyat ab sos rays i roys de carretades de senyeres i senevois de desbarats, mentides, bajanades, i guitzeries que; en badar boca o tocar ploma, ja enverguen a dreta i esquerra contra tot lo que no es des seu gust; axó es tota cosa bona i concreta.

VIDA I MIRACLES D' EN FERRER I GUÀRDIA, CAPITÀ DE LLADRES, INCENDIARIS I ASSASSINS.

Dijous va fer un any que, en virtut de sentència forta d' un tribunal militar, arrengledament a ses lleys d' Espanya, que no les posà En Maura, fusellaren a n-es valls de Monjuich en Francesc Ferrer i Guardia p' es crims qu' havia cometuts i fets cometre premovent i dirigint sa revolució imfame qu' esclatà a Barcelona i altres ciutats catalanes dia 26 de juliol d' entany. Si 's partits republicà i socialistes no estiguessent completament dexats de la mà de Deu i no haguessen perduda tota noció d' integritat moral, si les ne fos romàs gens de seny ni de bon sentit, se 'n empeguerien; se 'n avergonyirien d' haver tengut dins es seu partit un homo tan dolent, tan polissò, tan perdut, tan criminal com En Ferrer; i n' haurien protestat, n' haurien abominat, haurien dit que no hi volien res ab ell; i que, si bé 's deya republicà, era estat es contrari més gros de sa República perque ab sos seus crims i infàmies l' havia deshonrada, presentantla de tal manera que cap persona de bé, cap persona honrada no hi poria estar conforme. Si 's republicans haguessen fet axó, haurien donada una nota simpàtica; se serien demostrats personnes decentes i sinceres, dignes de tots es respectes i consideracions; pero no han fet res d' axó, sino tot lo contrari: d' un criminal tan horrible com En Ferrer han tractat i tracten de ferne un heroe, un símbol, un prestigi; presentantlo com un màrtir de sa llibertat de pensament, de sa residència de 's humanitat, de 's ensenyansa racional, de sa civilització allà ont va esser un déspota i opressor de sa llibertat des qui no pensaven com ell, un desbaratador de pobles i de sa societat, que volia redimir el mon robant, calant foc i assassinant.

I un homo axí, un criminal d' aquesta casta glorifiquen i possen demunt es niguls es republicans i socialistes; per

un homo axí, per un criminal com axó es republicans i socialistes han celebrats aplacs i veflades i festes aquesta setmana perque fa un any que l' fusellen. Ab axó se son demostrats una volta més lo que son es republicans i socialistes espanyols, i lo que 'n pot esperar l' Espanya, lo que 'n pot esperar sa causa de s' orde, de sa dignitat i de sa civilisació.

¿Volen es republicans i socialistes que mos ne recordem d' En Ferrer?

Mos venen bé pe' ses nostres. Recordemmosne idó, i contemplen una mica sa seu vida i miracles, ab ses degudes precaucions, axó sí per no embrutar ab tanta de brutícia es paper blanc que mos lletgex, vuy dir, aquelles ànimis angelicals, innocents encara pe' sa seu bona sort.

QUI ERA EN FERRER.

QUINA REVOLUCIÓ VOLIA. (1)

Sembia que va néixer a Alella, no gayre lluny de Barcelona, entre l' any 1855 i 1860 poc sá poc llà, de família pobre. Sense rebre formació literària ni científica a cap centre d' Ensenyansa, va fer de revisor de billets a n-el Ferrocarril de Barcelona a France. Republicà furiós, se posà en ralació ab En Ruiz Zorrilla, caporal de tots es revolucionaris després d' acabada sa darrera guerra civil. L' any 1882 En Ferrer era s' encarregat d' En Zorrilla, a-les-hores a Ginebra, de fer arribar ses cartes i papers a n-ets seus partidaris, i axí va prendre part ab s' alsament republicà de Sta. Coloma de Farnés l' any 1885, que costà la vida a una partida de militars. A n-aquest metx temps robaren es diners a un capellà que 'n duya moltets dins es tren de Barcelona a Port-Bou. ¿E-hi estava complicat En Ferrer? Sols porem dir que poc després d' aquell alsament republicà i d' aquells robos, En

(1) Tot lo qu' anam a dir, no mos ho treym des cap, sino que hu premis escrupulosament de totes aquelles fonts: Modesto H. Villaescusa, *La Revolución de Julio en Barcelona*.—Barcelona 1910;—Discurso pronunciado en las sesiones del Congreso de los Diputados los días 8 y 9 de julio de 1910 por el Excmo. Sr. C. Juan de la Cierva;—*Los sucesos de España en 1909. Crónica documentada por Salvador Canals*. Tomo I. Madrid, 1910;—*Dictamen emitido por el Auditor General de la 4.ª Región, Excmo. Sr. D. Ramón Pastor en la causa contra Francisco Ferrer Guardia*.—Lo que diuen aquells autors, no son estats capasses es revolucionaris de desferlo ni de ferlos mentiders, en res.

Ferrer dexá d' esser revisor de billets i se tirà dins France. Aviat posà a Paris una botiga de vins, protegit p' ets emigrans espanyols i sobre tot p' En Ruiz Zorrilla, que 'l tenia per un d' ets seus millors i més lleals amics, i deya que ab uns quants més com En Ferrer ells ja serien a Madrid i ja seria entrada sa República. Allà trabayava com un dijoni pe' sa revolució i se cartetjava abs els republicans més calents d' Espanya. Li trobaren ses cartes quant sa policia després de sa setmana vergonyosa anà a regonexer a ca-seua, a n-es Mas-Germinal (Mongat). Per aquelles cartes se veu qu' aquells republicans acudien a ell per que ponyís En Zorrilla per que no s' entengués pus ab sos altres caps-pares de sa república i fés esclarir es bony anant tot dret a sa revolució. Des de l' any 1883 va prendre per nom *Cero* per tots ets seus trabays revolucionaris, i va dur sempre sa política de no figurar mai ab so seu nom propi com a cap o caporal de partit ni sortir a 's mitx, sino trabayar d' anagat, devall devall. En Zorrilla l' arribà a prendre per secretari, i estigué embolicat ab totes ses batlandines republicanes d'aquell temps sa de N' Asensi Vega a Badajoz i sa des capitá Casero a Madrid.—L' any 1892 va obtenir sa representació de diferents centres republicans i lliurepensadors d' Espanya i de s'estranjer, i com a tal assistí a n-es Congrés de Lliurepensadors qu' aquell any e-hi hagué a Madrid, aont lletgí un discursot revolucionari que flametjava. L' imprimiren i li escamparen ferm. Allà ja 's demonstrà es revolucionari més gros, i se feren conexents i amics corals ab En Lerroux que a-les-hores era redactor des paperot republicà madrileny *El País*, i se escrigueren una partida de cartes, que també li trobà a n-es Mas-Germinal sa Policia, com li trobaren igualment un borrador d' aquell discursot, que deya en sustància:

«A n-es congregats. No pretenim aplegarlos tots. No fa falta. En cercam només uns TRECENTS que, com noltros, estiguem disposts a jugarhi es cap ab un alsament a Madrid. Estam completament convensuts que 's dia que a una metixa hora cayguen es caps de la Família Reyal i des seus Ministres, o fessem un claper d' ets edificis qu' ells habiten, serà tan grossa sa por i sa fredat de tothom, que poc costará a n-es nostros amics apoderarse d' ets edificis públics i organizar ses jutes revolucionàries. ¡VISCA SA REVOLUCIÓ! ¡VISCA SA DINAMITA!»

«Dos o tres dies abans des dia senyalat, els-e cridarán a Madrid per esposar es pla i veure que 'ts organisadors anirán devant de tot i a n-es punts de més perill per demostrar que, axí com han sabut congreglar i organizar es

moviment, sabrán donar exemple d' abnegació i sacrifici».

Se veu qu' anaven trobantne que 's sumaven a ells per fer es TRECENTS que deyen qu' eren necessaris, i cada-cú prenia es seu número com a contrasenya i nom de guerra. En Ferrer gordava sa llista des que s' anaven apuntant.

En Ferrer posà En Lerroux ab relació ab En Zorrilla. Tots dos regonexien per cap aquest, no perque fos des seu gust, sino perque encara era es més revolucionari de tots es caps-pares republicans. Ells dos no 's contentaven ab sa revolució política que volia fer En Zorrilla; volien sa revolució social. Devers aqueu temps aquest va publicar una proclama revolucionària que aquells dos trobaren fluxa, i n' escriuen una per conte seu «a n-es republicans de cor», aont proposaven alló mateix des TRECENTS que bastaven per fer sa revolució, proposat a n-es Congrés de lliurepensadors de Madrid.

Mort En Zorrilla, En Ferrer diu a n-En Lerroux que 's fassa 's cap des republicans; En Lerroux no anà de res, pero tots dos convenien en qu' era mestre de que poria viure sense lley, sense govern, sense Deu, sense res.

En Ferrer mentres tint anava escampant Circulars ferestes entre 's republicans més acorats. Sa Policia n' hi trobà unes quantes d' aquell temps quant aquest any passat li regonegueren es Mas-Germinal. Vetassí lo que deyen en sustància dues d' elles:

«Circular num. 1.—Companys de degradació, de misèria i d' ignominia!

Si sou homos, escoltau: dexem p' es burguesos es calcular quins atropells, quines usures, quins enverinaments les donaran mes guany.

«A n-es moment de sa revolució QUE S' ACOSTA, heu de passar per demunt ets infames burguesos i es seus ridículs programes. MÉS TOST QUE EDIFICAR, MOS IMPORTA ARRASARHO TOT. Vetaquí es programa: hem de llevar totes ses lleys qu' ara hi ha; hem de treure d' Espanya i esveir ses Comunitats Relligioses; hem de disoldre i desfer tots es Tribunals, si Exèrcit i sa Marina; hem de tomar totes ses esglésies; hem de confiscar a n-es Banc es bens de tots ets homes civils i militars qu' hajen governat dins Espanya i ses Colònies....»

«Circular num. 2. Ara que us dirigim aquela segona fuya, vos recordarem es programa de sa primera. Es nostre no pot esser més clar. noltros volem i necessitem DESTRUIRHO TOT. i axí hu deym devant devant, No enganam ni 's nostros inimics. Es militarisme i es clericalisme son es brassos des capitalisme, botxins d' ets homes assots des

2
pobles, es grans inimics de sa redenció humana.

Fassem benes es brassos i llavé serà bo de fer tayar es cap a n-es mostro. Preparauvos, trabayadors, que s' HORÀ ARRIBA. Aquí teniu sa recepta de sa *pancastita* (un esplosiu per fer bombes).

¿No es ver qu' aquest Ferrer era un home molt *humanitari*, d' un cor sense fel, que només feya mal a n-es pa, que 's des texinava per fer bé a n-el germà proisme, que només pensava en civilizar la gent? Per posar sa república només volia llevar es cap i es coll a tota sa Familia Reyal i a tots es Ministres o esfondrar cop en sec ses cases qu' habitaven per encloureloshi tots devall! Només volia fer fer uy a tot, destruirho tot! Només volia matar tots es capellans frares i monjes, tots es militars, tots es capitalistes! Només volia tomar totes ses esglésies i llevar des mitx es Tribunals, s' Exèrcit i sa Marina!

¡Quin partidari de sa llibertat, de sa cultura, des bé de tothom! ¡Matar tots es que no volien lo qu' ell volia! ¡Arrascho tot, destruirho tot, s' entén, lo d' ets altres, lo seu nel! —¡Axó es s' homo que 's republicans i socialistes glorifiquen i el presenten com un heroe, com un màrtir de sa llibertat! ¡Sa llibertat que volia En Ferrer era sa des lladres, sa des polissons, sa d' ets assassins! ¿Axó es sa llibertat que voltros republicans i socialistes voleu posar?

S' amiga d' En Ferrer. Na Soledat Villafranca, famosa predicadora anarquista, tractá de defensar es seu amic sobre aqueys documents, dient que no eren d' ell, sino que sa Policia les s' havia inventats per fer mal a n-En Ferrer; però aquest, en carta de 1 d' octubre (1909) a n-es famós anarquista i gran amic Malato, publicada dins un llibre que sortí fora d' Espanya en defensa d' En Ferrer, regonex per seu es borrador des discurs que va fer a n-es Congrés de Lliurepensadors de Madrid l' any 1892, es primer qu' hem trascrit. Ets altres dos eren escrits ab màquina, i hi havia correccions manuscrites. Es perits caligráfics que d' orde des Tribunal Militar examinaren aquelles correccions, digueren que sa lletra sembla d' En Ferrer, i aquest tengué à bé no defensarse d' axó, ni hu provat tampoc es seu defensor.—Ja 's sap que 'ts anarquistes, lerrouxistes i demés revolucionaris tenen per arma preferida sa mentida i sa calumnia i sa desvergonya més grossa del mon.

II

VOLTROS LES DEFENSAU? IDÓ SON DOLENTES.

Sí, senyorets de s' *Obrer Balear*, quant voltros defensau ses escoles *racionalistes, neutres o layques*, es que son escoles del dimoni, bones només per fer d' ets infants inimics de Deu i de tota cosa bona. Tals escoles només les defensen ets inimics de sa Relligió per sembrar s' impiedat i sa dolentia dins es cors joventivols, per més protestes que 's fassen de lo contrari. Es fets parlen: fins avuy totes ses escoles d' Espanya aont han suprimida sa Relligió, han servit per fer la guerra a sa Relligió, per fer inimics rabiosos de sa Relligió. ¿I d' ont vos heu tret, senyorets meus, que sa Relligió no servex per res a n-ets atlots? Sa Relligió es es fonament de sa vida de s' homo; sa Relligió

catòlica va salvar el mon de ses ignominies, infâmies i desgavells des paganism. Aquexes escoles que voltros defensau només servexen per tornar el mon a n-aquelles ignominies, a n-aquelles infâmies, a n-aquells desgavells, a n-aquell temps que la major part d' ets homes eren esclaus. S' espanyol sense religió es una fiera. ¡Un poble sense religió! ¡No se n' ha trobat cap encara demunt la terra! ¡I voltros les hi voleu sense religió a n-es pobles! ¡Ah barbatxos!

I gcom teniu pit per enflocar sa gran mentida de que 's *clericals son inimics de s' institució*? Mentiù, senyorets, dient axó. ¿Quines escoles de Mallorca tenen edificis fets apostal més que ses escoles de ses monjes a tots es pobles de Mallorca? ¿Qui no hu sap que no n' hi ha casi cap d' escola d' atlots que tenga edifici propi, que no sia alsat tal edifici per clericals? ¿I teniu cara per dir que 's *clericals son inimics de s' instrucció*, allá ont gran part de lo que 's fa a Mallorca pe' s' *instrucció*, son es *clericals* que hu fan?

III.

S' APLEC SOCIALISTA DE CAPDEPERA DE DIA 2 D' OCTUBRE.

S' *Obrer Balear* de dia 8 suposa que hi anaren 800 persones mentres que assegura que a sa manifestació contra sa política anticlerical des Govern, feta a l' església, només n' hi anaren 25, contanthi *sa dona de s' escola i s' escoalanet*.

Sens dubta es paperot socialista deu fabricar ses mantides en gros, quant n' enfloca tantes sense to ni só. ¿Vol dir 800 persones a s' aplec socialista, i just 25 a n-es catòlic?

Hem demandades clarícies a Capdepera metex, i persones de veracitat provada mos diuen que a s' aplec socialista e-hi hauria quatre centes persones, tot lo més; en canvi a l' església si no arribaven a ses 900, no s' hi devien fer gayre enfora.

Sembla que 's *sermonadors* que etzibaren més barbaridats, foren En Meteu Molinet de Manacor i un tal Porcel «de Ciutat, que s' amoliaren fort contra En Maura, i llavó un altre, que parlava es foraster, que va dir que allá ont s' ensenyansa está en mans des clero, no hi ha més qu' *imbécils i analfabets*.

Es socialistes son axi: tots es qui no son de la seua, son uns *imbécils*, uns *analfabets* (sense lletres). En canvi es *socialistes* en tenen moltes de lletres; basta veure com está escrit s' *Obrer Balear*, qu' es literariament una veradera afronta. ¡Ah! si es qui 'l lletgexen, no 'n estiguessen ben tocats d' *imbécilitat*, ja faria estona que l' haurien enviat allá ont no hi plou.

IV.

BLASFÉMIES

No son altra cosa ses barbaridats i bajarades que tira s' *Obrer Balear* de dia 8 contra la Sagrada Escriptura per lo que diu d' Abraham a un des capítols del Genésis. Diu que tot alló es una mentida i una farsa.

¡Sa pàrraula de Deu, una mentida! ¡Lo inspirat per Deu, una farsa! ¡La Sagrada Escriptura, *mentidera i farsant!* I ¿quines proves dona es manobra de s' *Obrer Balear* per fundar tals blasfémies? Cap; e-hu dona per cert bax de sa seu pàrraula.

¡Ah malanat! ¡ah desgraciat! ¡Tratar de *mentidera i de farsant* sa *Paraula de Deu*!

—¡Deu meu, perdonau a n-aquex desgraciat manobra de s' *Obrer Balear*, que 'us insulta, que us blasfema d' aquixa manera!

¡Deu meu, perdonau! que no sap que 's diu ni que 's metjencia!

V.

IDÓ ¿PER QUE NO ENTRAU?

Sí, senyorets de *El Ideal* que sortiu dia 8 d' aquest més tan xalets perque sa república es entrada a Portugal, i deys que «també aqui a Espanya té... entusiastes sa república» Idó ¿per que no entrau? ¡Ah! voltros metexos regonexeu que 's vostros «cors» están «locos de s' *alegria*». Axó son estats sempre «republicans espanyols, «locos» de «alegria» o d' altra cosa, pero «locos» en definitiva, que no han sabut fer may més que «locades». Per axó no poguerreu agontarvos a n-es Poder ni onze mesos l' any 1873. I fora d' aquest any no hi heu pogut entrar may a corral, ni esperanses.

VI

¿QUE ES AXÓ DES DRET DIVÍ?

Diu *El Ideal* de dia 8 d' octubre que «s' *dret diví* des reys consistia «en dispondre» des «pobles» sensa to ni so («á su antojo»).

¿Qui us ha enganat, germà? No hi ha tal cosa. Es *dret diví* era tot lo contrari; era i es governar es pobles en nom de Deu i segons sa lley de Deu, i convensut es governant de que haurá de donar conte a Deu de tot quant fassa com-e tal governant, essent només un administrador, un majordom, un majoral, un criat de Deu. Áxo era i es *dret diví*, i no lo que voltros vos emboilicau, niesclant cols ab caragols, escriptuors des paperot republicà!

VII

¡ENBUYOSOS!

Ets escriptuors de *El Ideal* fan de la guerra pota per llevar importància a ses manifestacions catòliques de dia 2 d' octubre contra sa política anti-clerical, suposant que no hi va anar negú i que no tengueren cap importància, allá ont E-HI PRENGUEREN PART PROP D' UN MILIÓ DE CIUTADANS ESPANYOLS.

¡Veyam, idó, voltros, senyors radicats, si en tota sa vostra vida sou capasses de promoure dins tota Espanya unes manifestacions contra la Església Catòlica aont assistesca tanta de gent com assistí a ses catòliques de dia 2 d' octubre!

VIII

PERÓ, ¡MESTRE BIEL!

¿Que es axó aquex articlot que posáreiu dia 8 d' octubre demunt es paperot *El Ideal* defensant aquell criminal de sa *setmana vergonyosa* de Barcelona, es carboner Ràmon Clement, condamnat a mort per rebelió militar i profanació de cadavers de monjes? ¡Ja es una bona passada que, en haverhi cap criminal revolucionari, per repugnant, per horrible que sia, ja hajeu de sortir a defensarlo i a glorificarlo! ¡Axí metex se necessita estar completament deixat de la mà de Deu i haver perdut es bon sentit natural i haverse begut es seny per cantar, com feys vos, ses glòries d' un

criminal, rebetlat contra sa Nació, que fa barricades contra s' exèrcit de sa Nació, que s' aferra ab un cadáver d' una monja i se posa a ballar aferrat ab aquell cadáver!

¡De quina manera més horrible abusa de ses drets d' intel·ligència que Deu vos ha dades! jaquex Deu que tant odiau i despreciau! ¡Ah desgraciat! ¡Ah malanat!

IX

¡AH GRANS MENTIDERS!

Sí, escriptuors de *El Ideal* diguerreu una mentida com unes cases, quant posáreiu dia 8 que «sa major part des Tresor públic el consumex es Clero. directa o indirectament» Es una solemne mentida axó que diguerreu «que està en ses mans» des «clero» «s' enseñánsa, sa política, la banca, sa justicia i que domina i s' imposa a tot». Sí, tot axó son un enfilax de mentides. Com e-hu es també axó altre que diguerreu que «tanquen dins monastirs, seminaris, col·legis i assils tot aquell que fa nosa-Veyam, ¿aont dins Espanya succeeixes d' axó? ¡Confoneu-nos citant noms i armes! Hala, feysla a n-aquesta.

X

MÉS MENTIDES

D' EN JIMENEZ MOYA

Aquex homo no sap badar boca que no 'n diga. ¿Que es més qu' un bolet de mentides ixó que posa dia 8? Escoltaulo: «Es moviment revolucionari de Barcelona se santificá p' es respecte a sa vida humana que informa tots els actes des poble»; «es sa característica de sa setmana rotja es respecte absolut a ses vides de tots», «es morts i es ferits casi tots eren de sa massa revolucionada».

Pero ¡Sr. Jimenez Moya! ¿i que vos pensau que tots es qui vos lletgexen tenen es cap a compondre i que son uns ignorants de set soles? Que 'u s'iguen es qui vos sostenen a Manacor i s' embamben devant es vostros embuys i mentides, es una cosa ben clara; però ets altres no son axi. Mos ne recordam prou bé de lo que va esser sa *setmana vergonyosa* en punt a *respectar sa vida humana*. ¿Respectaren gayre sa vida humana es qui mataren el P. Usó a n-es carrer de Santaló (St. Gervasi), el Germà Licarion a n-el Poble-Nou, el Dr. Riu Rector de s' metex Poble? ¿Respectaren gayre ca vida humana es qui mataren dues monjes des Convent de la Divina Pastora i dues veynades de dit convent i llavó tres nins? Respectaren gayre sa vida humana es qui feriren el Germà Anacle de ses *Escoles cristianes*, el P. Bergés missioner des Carrer major de Gràcia, el P. Ferrán des Convent de la Travessera i llavó vint i cinc nins? ¿Respectaren gayre sa vida humana es qui desparaven a n-es Vicari del Poble Nou amagat dins una soterrània ab so seu Rector? ¿Respectaren gayre sa vida humana es qui desparaven a tots es capellans que veyen p' es carrer, fins a s' estrem de que no n' hi porien anar sense esposar sa vida? ¿Respectaren gayre sa vida humana es qui calaren foc a n-es *Convent de Assucionistes*, sabent que ses monjes e-hi eren dedins, i es veynats les varen haver de treure pe' sa teulada? ¿Respectaren gayre sa vida humana es qui calaren foc a n-es *Convent de les Corts*, sabent que hi havia dues monjes dedins? ¿Respectaren gayre

sa vida humana es qui calaren foc a n-es sonvent d' Arrepentides des carrer d' Aragó ab ses monjes dedins? ¿No vanen haver de treure tres senyors una monja des Convent de Concepcionistes que 's revolucionaris li feyen fer flama da? ¿Indicava cap respecte a sa vida humana aquest foc? ¿N' indicava gens es foc que calaren es revolucionaris a n-es Convent d' Adoratori ab totes ses monjes dedins i 84 nines educades, que, si 's salvaren, se va deure a que hi aná sa tropa, i pogueren apagar es foc?

¡Axí respectaven es revolucionaris de Barcelona sa vida humana! ¿No es ver que 's necessita ben poca alatxa i moltissima de barra per anar a dir que «sa caràctaristica», que lo notable «de sa setmana rotja» «va esser» «es respecte absolut a ses vides de tots»? Es fets, Sr Jimenez Moya, diuen tot lo contrari, vos fan mentider, vos fan mostrar sa filassa.

Pero encara, si importa, vos demostau més mentider, més falsetjador de sa veritat en lo que deys de sa repressió d' En Maura i En La Civera. ¿Vol dir a n-aquells centenars de criminals de sa setmana vergonyosa llavó no 'ls havien de castigar? ¿Que tancaren dins ses presons centenars i centenars de gent? Ido aquesta gent ¿per que s' alsá contra Espanya? ¿per que va fer tal revolució? I es centenars i milenars que fogiren ¿per que fogiren? ¿Perque n' eren nets? perque no havien fet res? Fogiren perque vejen qu' havien fet llarr i que hi havia massa motiu d' aplicarlos la lley i durse 'n un bon càstic—¿Que 's tancats i perseguits foren centenars i milenars? I ¿de qui era sa culpa? ¿Des qui havien comesos es crims o de s' Autoritat que tenia s' obligació d' aplicarlos la lley? ¡Que no les haguessen comesos a n-aquells milenars de crims, i no hi hauria haguts aquells milenars de criminals, casi tots correlligionaris vostros, Sr. Jimenez Moya! ¡Axó son ses vostres glòries: trequelandes de lladres, incendiariis i assassins!

Il teniu sa frescura de dir que no hi havia contra En Ferrer altra acusació concreta que sa des Corresponsal del Sige Futur! ¡Es fals i mentida! ¡Ses declaracions més fortes contra En Ferrer i que motivaren sa seu condemnació foren precisament ses de voltros lerrouxistes, ses de N' Ardid, ses de N' Emilià Iglesias, ses des republicà Venturà Puig de Masnou! ¿O ja no vos ne recordau? ¡Foreu voltros, radicals, que l' afonareu a n-En Ferrer, i ara sortiu a defensarlo! ¡Hipòcrites! ¡En Ferrer metex vos denunciá a voltros lerrouxistes dia 1 d' octubre en carta a n-En Malato com «interessats en ferli mal»! I es defensor d' En Ferrer vos acusá de lo metex dins s' inform seu es dia que 's va veure sa causa. ¿I teniu pit, i teniu cara per anar a parlar de sa mort d' En Ferrer, donantne sa culpa a n-En Maura? ¡Sou voltros es republicans que ab ses vostres declaracions carregáreus es fusells i féreu foc cuantra ell! ¡Fóreu voltros que 'l fuselláreus! ¡Sense ses vostres declaracions no l' haurien fusellat! ¡Hipòcrites més qu' hipòcrites!

XI

A MESTRE LLORENS MARIT

Segons in-Justicia a n-es discurs que tiráreu a s' aplec contra 's Consum que féreu dins sa Clasta des Convent dia 25 des més passat, donáreu per gloriosa

sa Revolució de 1868. Lo que no vos cuydáreu de dir, o al manco in-Justicia no hu especifica, quines foren ses glòries de tal Revolució. Mos agradaría sobre 'n unes quantes, perque noltros, bé hem girades ses fuyes de s' història de dita Revolució, i no hi hem sabudes afinar ni guipar més qu' desbarats, deshonres, ruines, robos, violéncies, injustícies, desgavells, barbaridats, desordes, infamies.—No res, Mestre Llorens, si tenien cap moment de lleguda, i mos ne contáveu unes quantes de glòries de sa Revolució de 1868, vos ho agrairia En Revenjoli.

XII

ENGANATS COM UNS XINOS.

Si, senyors de El Ideal aquex Corresponsal que teniu a Manacor, estiguau segurs que us ha enganats com uns-xinos ab so enviarvos a dir que a s' aplec que 's republicans i socialistes feren aquí dia 25 de setembre contra 's Consum, «tot es poble de Manacor, fora 's cacics, e-hi acudí». ¡Pero si no hi aná casi negú! ¡Si tal volta la mitat des que hi havia, e-hi eren per riure-se 'n! ¡Eren una bona partida que hi anaren per pasar el tems, sense tenir cap pel de socialistes ni de republicans! ¡Si es republicans i socialistes metexos veren qu' era estat un fracàs!

In-Justicia se 'n guarda prou de dir que «hi acudí tot es poble, fora 's cacics». Se contentá de dir que hi anaren «miles de ciudadanos».

Aquets «mils» negú les va veure en no esser qualcú que somiás de despert, o que hi contás ses mosques, mosquits, ses puses i demés animalons que poguessen trajinar es concurrents, sense temerse 'n.

XIII

¡AH GRAN MENTIDER!

¡E-hu es s' Obrer Balear, i de mala rel! posa com-e perfandos i «paràsits de sa societat» es «capitalistes, es frares», ses «monjes» es «capellans» i tots «es que viuen a costa d' altri».

De manera que, segons ets «escriquedors» de s' «Obrer Balear», es «qui viuen a costa d' altri» son es «capitalistes», es «capellans», es «frares», ses «monjes». Segons ells, ja no n' hi ha pus de «perfandos» i de «paràsits» a n-el mon. ¿Que farien ets obrers sense «capitalistes»? ¿Com s' arretglarien ets obrers si 's «capitalistes» tancaven ses fàbriques i aturaven totes ses feynes que donen a fer? ¿Qui servex es feels de tot lo mon, es milions i milions de fees, en ses seues necessitats espirituals i moral, més que 's capellans, frares i monjes? ¿Quina feynada no tenen es capellans i es frares ab so confessar i totes ses altres funcions de l' església i de fora l' església, com son escoles, patronats, servei de malalts, direcció d' esperits? ¿Quina feynada no tenen ses monjes ab so servici de malalts d' hospitals i cases particulars, ab so servici de pobres veys i joves dins hospicis i assils, ab s' ensenyansa de nins i nines? ¡Axó son es «perfandos», es «paràsits de sa societat»!

¡Axí ilustren ets «escriquedors» de s' Obrer Balear sa classe trabayaora! insultant i calumniant capellans, frares i monjes, que son ets únics sers que van ajuda a n'es pobres, que servexen es pobres sense xuclarlos una creu, sense s' tenirse demunt ells, sobre tot sesmonjes!

Que diguen ets «escriquedors» de s' Obrer Balear aont ni quant cap frare ni monja les han xuclat un céntim qu' es un céntim!

Qui los ho xucla es En Pau Iglesias i demés caporals des socialistes; aquests son que viuen a costa d' altri, a costes i despeses des pobres trabayadors. Son aquets que les xuclen sa sanc.

Germans, ¡quina dolentia de cor se necessita per fer lo que fa s' Obrer Balear de presentar es frares i ses monjes, sobre tot ses monjes, com es sers més despreciables i odiosos de demunt la terra! ¡Ses monjes, aquells àngels en carn humana, que se sacrificuen per servir es pobres, sense demanarlos may una creu!

¡Dolents més que dolents! ¡Hipòcrites més qu' hipòcrites!

XIV

TOXARRUDESA

E-hu es i ben grossa sa de s' Obrer Balear ab so anar a retreure dia u d' aquest més si a Berlin durant l'any 1908 de 49000 que n' hi nasqueren en quedaren sense batiar 6700; de 22800 matrimonis que s' hi feren; 2489 no s' a-costaren per res a l'Església; i de 34000

que s' hi moriren, 19502 els enterraren civilment. I diu s' Obrer Balear qu' axó demostra que «es catolicisme va perdent terreny de cada dia».

Pero j-tros de beneyt! ¡I Berlin qu' es cap ciutat catòlica? ¿Qu' no hi sabeu, germà, qu' es una ciutat protestant, que no s' hi es feta ara, que fa singles que hu es? ¿Que no hi sabeu que es 85 per 100 de sa gent de Berlin son protestants; es 4 per 100, jueus i sols es 9 per 100, catòlics? I si sols es 9 per 100 son catòlics, i s' immensa majoria des protestants son indiferents i s' acosten ben poc a ses seus esglésies, ¿com no s' hi han de fer molts de matrimonis civils i molts d' enterros civils? ¿com no hi han de romandre infants sense batiar? ¡I ab axó voleu provar que «es catolicisme va perdent»? ¡A veure si sou capàs de provar que a Berlin perdi forsa es catolicisme! ¡A veure si sou capàs de provar que «es catòlics a Berlin fossen més i hi tenguessen més forsa, fa deu, quinze o vint anys! ¡Hala, homo, vos qui preteniu de sobre tant, veyam si sou capàs de provar res d' axó!

¡Re cent nius buyts, de socialistes baladriers!

SECCIÓN LOCAL

En la iglesia del Sagrado Corazón de Jesús del barrio de Fartaritx honróse el domingo último con hermosa fiesta á S. Jenaro, cuya rica imagen fué bendecida el año pasado: el panegírico que pronunció en la Misa mayor el elocuente orador D. Miguel Fuster fué muy notable.

En la misma iglesia las alumnas del Colegio de la Pureza obsequian hoy sábado con piadosos cultos á la inclita Doctora española Sta. Teresa de Jesús, cuya fiesta en este dia conmemora la iglesia. Completas el viernes comunión general con plática esta mañana, oficio mayor y ejercicio con Te Deum por la noche, he ahí los actos con que honran las buenas alumnas la gran Doctora Avilesa.

La espléndida fiesta que en honra de la Madre del Amor Hermoso desarrollóse en el convento de Dominicos el domingo pasado es de todos conocida, pues Manacor entero puede decirse desfiló por ante el trono resplandeciente de luces y colores en que se presentaba á la adoración de todos la Reyna del cielo.

Las completas solemnes del sábado, la comunión general del dia de la fiesta en que hubo sermón preparatorio, que predicó el Pbro. D. Pedro Domènec, en la Misa Mayor, y el ejercicio de las Doce Estrellas cantado por la noche atrajeron

un gentio inmenso.

La nota mas saliente de la fiesta constituyola el discurso elocuentísimo que pronunciò en la Misa mayor el Rdo. P. Fr. Zeferino Laviesca, dominico exsuperior de la residencia de Barcelona, quien fué escuchado con sumo placer por la selecta concurrencia que, afanosa de oírles había llenado por completo el sagrado recinto.

* *

Durante la noche del jueves ha caido abundante agua sobre esta población.

* *

Han sido elegidos para formar parte de la Junta directiva del Sindicato Agrícola de Manacor los siguientes señores.

Presidente, don Alejo Trnyols; Vicepresidente, don Sebastian Rosselló; Bibliotecario, don Pedro José Ferrer; Secretario, don Francisco Riera de Conías; Vice-secretario, don Juan Oliver; y vocales, don Pedro Riera, don Miguel Gallegos, don Juan Pascual y don Martín Bassa.

* *

LA EXPIACIÓN DE UN PADRE
Así se titula una obra ricamente editada, que M. C. G. ha traducido de la segunda edición francesa. Su lectura es amena á la par que instructiva y muy útil en las actuales circunstancias. La recomendamos á nuestros suscriptores.

Hay para vender

varios toneles de roble de cabida de 200 ó 210 cuartones cada uno.

Informarán Plaza del Convento, -2 Manacor.

Zapatero á sus zapatos

Cuento

El peor mal de los males
Es... que no nos conocénos.

El tío Telaraña era un zapatero remendón, tan inepto para la obra prima, que aprendiera en su niñez, como atrevido y audaz se mostraba; desde que se hizo político, y después diplomático, y por último architonto ó tonto de capirote.

Envanecido este agremiado de San Crispín maldito si le tenía devoción al Santo, ni menos vocación al cerote, ansiando solamente llegar á personaje, quien á duras penas había nacido para personalia; cuando la revolución de Septiembre, invadiendo muchos cerebros, le brindó la ocasión de convertirse en *celebridad*, ofreciendo sus servicios á la Nación, mientras que sus conciudadanos desconfiaban de él, no encargándole ya ni aun la recomposición de su calzado.

Barbuceando periódicos (de los peoritos en su clase), aprendió una sarta de disparates, barajando las palabras solidaridad, pacto sinalagmático, hechos consumados &, aplicandolos como podía y su pobre caletre le daba á entender; así, cuando las patatas estaban duras, decía á su esposa, que el puchero había celebrado un contrato bilateral con el clericalismo para hacerle reventar, y otras lindezas por el estilo.

Su pobre costilla aguantaba y sefria en silencio aquella dosis de estupidez, que mezclada á la miseria que invadía la casa, efecto de la falta de trabajo, hacia insostenible la situación financiera de aquella pobre familia, participando de la escacés las pequeñas criaturas, que pedían en vano el pan nuestro de cada día, y la ropita se les caía á pedazos.

La pobre mujer maldecía sin cesar la bahía de Cadiz, el puente de Alcolea, la Espanya con *honra*, y otros mil sucesos que habían traído aquella situación tan lamentable para ella en particular, como para innumerables familias en general, quienes contaban con mastuerzos como su marido.

Alistado en un batallón de nacionales, entraba de guardia un día por semana.

na, pagándose el jornal que se gastaba en la taberna; y los demás días trabajaba poco, empleando el tiempo en comentar noticieras, tales como la elección y triunfo del ciudadano Ravachol, ó bien la entrada del general Caballero de Rodas en Málaga, acuchillando al pueblo soberano, (muy señor mío y dueño de sus destinos), aunque bien apaleado y mal comido.

Pero todo no habían de ser guardias y vagancias. Un día le dijeron había que marchar á combatir á la reacción, que se alzaba potente en aquell distrito, y mi hombre, más valiente que Castaños en Bailén, y más audaz que Prim en los Castillejos, marchó con su batallón, abandonando su casa, en la que más servía de carga, que de alivio y amparo. Excusado será decir que.... á la esposa no le dió un sícope, ni los muchachos se lavaron la cara con las lágrimas de despedida á la marcha del guerrero.

La desgracia fué, que en vez de encontrarse con un convento de Benedictinos, apareció tras de un recodo un batallón de cazadores, y en el primer encuentro que tuvieron con las tropas, el pobre tío Telaraña cayó herido, y eran de oír los lamentos que exhalaba, y las maldiciones que escapaba contra la libertad, quien en vez de darle un destino, le causaba un agujero, triste destino, sobre todo cuando le operaron para extraer la bala, y cortaban sin piedad su pobre cuero, como él hiciera en días más felices con el becerro mate.

¡Quien me habrá metido á mí en estas faenas de redención, cuando me paso la vida sin aprovechar los frutos que á todo mortal alcanza aquella que Nuestro Señor Jesucristo llevó á cabo pediente del Santo Madero de la Cruz! ¿Dónde están mis camaradas, y sobre todo mis jefes, que tanta amistad me mintieron?

Desde este triste lecho solamente distinguía la silueta de la hermana de Caridad que mama y contempla mis caprichos de enfermo; sobre mi cama una cruz, y en ella el Hombre Dios, que herido por la humanidad caída, y no por la reacción, como este pobre diablo, me dice:

El trabajo es un castigo justo, que se impuso en el paraíso á la desobediencia

Y á la ingratitud, á la vez que una satisfacción para el hombre digno y honrado: la ocupación constante libra á la criatura de los vicios, que necesariamente habían de reemplazar al tedio y aburrimiento; la familia es el consuelo de todo ser racional y el cariño que excita en la esposa á hijos la honradez y protección del padre es la mayor satisfacción que éste puede apetecer.

La hermana que le había oido delirar, efecto de la alta fiebre que padecía, aprovechó la ocasión, al despertar, para interrogarle:

—Amigo, hermano ¿que decis?

—Hermana deliraba; pero era un sueño tan dulce y consolador, que he sentido despertar.

Todo lo he oido, y no tengo que añadir mas que unas palabras; y es que pongais en práctica el sueño; y sereis feliz.

—¿Y mi esposa á hijos?

—Las conferencias de S. Vicente de Paul se han hecho cargo de ellas, según carta que acaba de recibir la Superiora.

—Oh hermana, una sociedad reac-

ciónaria, enjugando las lágrimas causadas por un criminal! Ya deseó ponerme bueno, y volar al lado de mi familia; el odio, que en mi corazón rebosaba, se convierte en manantial de amor, con el que á todos he de saciar, enjugando esas lágrimas que por mi causa hayan derramado.

El tío Telaraña, ya repuesto é indulgado, marchó á su país, pidió perdón á aquella esposa y á aquellos hijos abandonados por sus extravios; y fué un modelo de artesano en la obra prima, que aprendiera en su niñez, repitiendo con frecuencia ese refrán que dice: «Zapatero á tus zopatos». Cuando se oía en la calle hablar de trastornos políticos, decía la esposa al hijo mayor: «Hablan de libertad? pues atranca la puerta, no vaya á entrársenos por ella D. Democracy y trastorne el cerebro á tu padre».

El tío Telaraña se reia con bondadosa expresión y abrazaba á su prole, juramento mudo que aseguraba no volver mas á las andadas.

Carlos Cruz

Cuevas dels Hams

Hembrado eléctrico — 2 carruajes gratis, llegada de trenes

MANACOR — Mallorca

Precio de entrada

Una ó dos personas, 5 pesetas.

Por cada persona que se añada, 2'50 pesetas.

Por niños menores de 10 años, que no sean de pecho se abonará, 1'25 pesetas por cada uno.

Cocina “LA ECONÓMICA”

Son las mejores por ser las más cómodas, las que consumen menos y las mas baratas.

Se hallan de venta en la cerrajería de

Francisco Vadell Ramonell

Plaza de la Iglesia número 6

Mallorca Manacor

Esta casa ofrece ademas tuberías de todas clases, con gran rebaja de precios.

Ventas al contado y á plazos.

Disponible

Se desea vender

algunos bocoyes, cuartines y barriles en buen estado.

Razón: Viuda de Gabriel Cortés.—Calle Mercadal, 2 (Esquina á la Plaza).

“La Central,,

Sombrerería de

Juan Gual

En este establecimiento se encontrarán sombreros de todas clases á los siguientes precios:

Sombreros de fieltro de 2 á 12 pesetas; sombreros para sacerdote de 8 á 25 id; hongos de 6 á 12 id; gorras de 1 á 4 pesetas.

PLAZA DEL CONDE DE SALLENT, 2

Manacor

Juan Ticonia

Cirujano Dentista

Estará en Manacor todos los domingos

Plaza de Weyler 2, piso 2.º

En Palma, Calle Colón, 64 pral.

Horas de consulta: de 7 á 1 y de 2 á 4